

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра міжнародних економічних відносин та управління проектами

Затверджено

Проректор з наукової роботи
та інновацій,
проф. Бояр А. О.

"23" 06 2016р.

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гавриленко В.

"23" 06 2016р.

Економіка європейської інтеграції

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки доктора філософії
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 051 Економіка

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка європейської інтеграції» для докторів філософії спеціальності 051 «Економіка»
«20» березня . 2016 р. – 11 с.

Розробники:

Д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами

Павліха Н. В.

Рецензент:

Д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки природокористування та економічної теорії

Стрішенець О.М.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами

протокол № 12 від «28» березня 2016 р.

Завідувач кафедри:

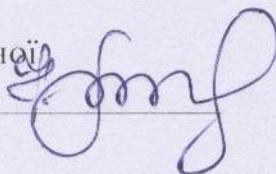

(Павліха Н. В.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету міжнародних відносин

протокол № 9 від «13» травня 2016 р.

Голова науково-методичної комісії факультету

(Романюк Н. І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету
протокол № 10 від 15. 06. 2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науковою радою університету
протокол № 11 від 16. 06. 2016 р.

© Павліха Н. В., 2016

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка європейської інтеграції» складена для докторів філософії спеціальності 051 «Економіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є економіка європейської інтеграції, особливості євроінтеграційної політики України.

Міждисциплінарні зв'язки: вказана дисципліна є базовою для наступного вивчення економічних дисциплін, в тому числі міжнародних економічних відносин. Сам предмет базується на курсах Світова економіка, Історія міжнародних економічних відносин, Економіка регіонів, Країнознавство, Міжнародні організації, Міжнародні фінанси, Економіка та зовнішньоекономічні зв'язки України.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Європейський Союз як результат інтеграції соціально-економічних систем країн Європи
2. Економічна та монетарна політика ЄС
3. Регуляторні політики Європейського Союзу

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів: 3	05 Соціальні та поведінкові науки	вибіркова навчальна дисципліна
	051 Економіка	
Модулів: 2	доктор філософії	Рік підготовки: 2
Змістових модулів: 3		Семестр: 2
Загальна кількість годин: 90		Лекції: 20 год.
		Практичні: 16 год.
Тижневих годин: аудиторних: 1,5 самостійної роботи: 2		Самостійна робота: 54 год.
		Форма контролю: <u>залік</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка європейської інтеграції» є формування знань про сучасний стан європейської інтеграції; вивчити основні етапи становлення комунітарного економічного, валютно-фінансового, політико-правового і соціального простору; проаналізувати східноєвропейські інтеграційні процеси, а також економічні проблеми входження України до Європейського Союзу.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка європейської інтеграції» є формування в аспірантів знань про сучасні проблеми та перспективи розвитку ЄС, його інституційного устрою та організаційно-економічного механізму функціонування, окремих сфер господарської системи, зокрема особливостей валютно-фінансової системи, соціальної політики, напрямів державного соціально-економічного регулювання.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні:

знати : загальні закономірності розвитку економіки європейської інтеграції, основні етапи становлення комунітарного економічного, валютно-фінансового, політико-правового і соціального простору; еволюцію спільної економічної політики, розвитку інституціональної системи ЄС, розширення і поглиблення інтеграційних процесів.

вміти : застосовувати отримані знання для практичного застосування: аналізувати підсумки й уроки економіки європейської інтеграції, а також виділяти економічні проблеми, які доведеться розв'язувати Євросоюзу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Європейський Союз як результат інтеграції соціально-економічних систем країн Європи.

Тема 1. Еволюція процесів європейської соціально-економічної інтеграції. Історичні передумови європейської інтеграції. Етапи поглиблення європейської інтеграції. Базові договори функціонування ЄС. Копенгагенські критерії вступу до ЄС та програми сприяння євроінтеграції. Особливості та економічні проблеми розширення ЄС.

Тема 2. Державне управління в Європейському Союзі. Система державного управління ЄС як результат інтеграції суспільних систем країн Європи. Функції основних інститутів державного управління ЄС. Механізми управління в ЄС: національний, регіональний та місцевий рівні.

Змістовий модуль 2. Економічна та монетарна політика ЄС

Тема 3. Економіко-правовий механізм функціонування Єдиного внутрішнього ринку ЄС. Сутність єдиного ринку ЄС та процес його формування. Свобода переміщення товарів. Свобода міграції осіб. Свобода підприємницької діяльності і надання послуг. Свобода переміщення капіталів.

Тема 4. Формування та розвиток європейського валютного простору. Історичні етапи формування ЄВП. Механізми та наслідки введення євро. Європейська система центральних банків та Європейський центральний банк. Інструменти монетарної політики. Сучасна роль євро в міжнародній валютно-фінансовій системі. Наслідки валютної кризи в ЄС.

Змістовий модуль 3. Регуляторні політики Європейського Союзу

Тема 5. Регуляторні політики Європейського Союзу по забезпеченню функціонування ринку товарів та послуг. Горизонтальні політики ЄС. Конкурентна політика. Горизонтальна політика ЄС щодо регіонального розвитку. Секторальні політики ЄС. Промислова та підприємницька політики. Спільна науково-дослідна політика ЄС. Енергетична політика ЄС. Транспортна політика ЄС. Сільськогосподарська політика ЄС.

Тема 6. Бюджетна політика Європейського Союзу. Сутність та види бюджетної політики. Характеристика загальноєвропейського бюджету. Головні країни-донори. Статті доходу загальноєвропейського бюджету. Статті витрат загальноєвропейського бюджету. Зміни в бюджетній політиці під впливом світової фінансової кризи.

Тема 7. Соціальна політика Європейського Союзу. Головні напрямки соціальної політики в ЄС. Роль профоб'єднань в ЄС. Соціальні фонди в ЄС. Політика міграції робочої сили в рамках ЄС. Проблеми міграції робочої сили в країнах ЄС. Соціальний процес як кінцева мета економічної інтеграції. Перші кроки на шляху соціальної інтеграції: проголошення свободи переміщення в рамках ЄЕС, утворення Соціального фонду.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Тема	Кількість годин на			
	Усього	Лек	Практ	Сам. роб.
Змістовий модуль 1. Європейський Союз як результат інтеграції соціально-економічних систем країн Європи.				
Тема 1. Еволюція процесів європейської соціально-економічної інтеграції.	13	3	2	8
Тема 2. Державне управління в Європейському Союзі.	13	3	2	8
Разом	26	6	4	16
Змістовий модуль 2. Економічна та монетарна політика ЄС				
Тема 3. Економіко-правовий механізм функціонування Єдиного внутрішнього ринку ЄС.	13	3	2	8
Тема 4. Формування та розвиток європейського валютного простору	13	3	2	8
Разом	26	6	4	16
Змістовий модуль 3. Регуляторні політики Європейського Союзу				
Тема 5. Регуляторні політики Європейського Союзу по забезпеченню функціонування ринку товарів та послуг	14	3	3	8
Тема 6. Бюджетна політика Європейського Союзу	14	3	3	8
Тема 7. Соціальна політика Європейського Союзу.	10	2	2	6
Разом	38	8	8	22
Всього годин	90	20	16	54

5. Теми практичних занять

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Еволюція процесів європейської соціально-економічної інтеграції. Державне управління в Європейському Союзі. Перелік питань для обговорення. (для семінарських занять) 1. Історичні передумови європейської інтеграції. 2. Етапи поглиблення європейської інтеграції. Базові договори функціонування ЄС. 3. Копенгагенські критерії вступу до ЄС та програми сприяння євроінтеграції. 4. Особливості та економічні проблеми розширення ЄС. 5. Система державного управління ЄС як результат інтеграції суспільних систем країн Європи. 6. Функції основних інститутів державного управління ЄС. 7. Механізми управління в ЄС: національний, регіональний та місцевий рівні.	4 год.
2	Економіко-правовий механізм функціонування Єдиного внутрішнього ринку ЄС. Перелік питань для обговорення. (для семінарських занять) 1. Сутність єдиного ринку ЄС та процес його формування. 2. Свобода переміщення товарів. 3. Свобода міграції осіб. 4. Свобода підприємницької діяльності і надання послуг. 5. Свобода переміщення капіталів.	3 год
3	Формування та розвиток європейського валютного простору. Перелік питань для обговорення. (для семінарських занять) 1. Історичні етапи формування ЄВП. 2. Механізми та наслідки введення євро. 3. Європейська система центральних банків та Європейський центральний банк. 4. Інструменти монетарної політики. 5. Сучасна роль євро в міжнародній валютно-фінансовій системі. 6. Наслідки валютної кризи в ЄС.	3 год
4	Регуляторні політики Європейського Союзу по забезпеченню функціонування ринку товарів та послуг. Перелік питань для обговорення. (для семінарських занять) 1. Горизонтальні політики ЄС. 2. Конкурентна політика. 3. Горизонтальна політика ЄС щодо регіонального розвитку. 4. Секторальні політики ЄС. Промислова та підприємницька політики. 5. Спільна науково-дослідна політика ЄС. 6. Енергетична політика ЄС. 7. Транспортна політика ЄС. 8. Сільськогосподарська політика ЄС.	2 год
5	Бюджетна політика Європейського Союзу. Перелік питань для обговорення. (для семінарських занять)	2 год

	1. Сутність та види бюджетної політики. 2. Характеристика загальноєвропейського бюджету. 3. Головні країни-донори. 4. Статті доходу загальноєвропейського бюджету. 5. Статті витрат загальноєвропейського бюджету 6. Зміни в бюджетній політиці під впливом світової фінансової кризи.	
6	Соціальна політика Європейського Союзу. Перелік питань для обговорення. (для семінарських занять) 1. Головні напрямки соціальної політики в ЄС. 2. Роль профоб'єднань в ЄС. 3. Соціальні фонди в ЄС. 4. Політика міграції робочої сили в рамках ЄС. Проблеми міграції робочої сили в країнах ЄС. 5. Соціальний процес як кінцева мета економічної інтеграції. 6. Перші кроки на шляху соціальної інтеграції: проголошення свободи переміщення в рамках ЄЕС, утворення Соціального фонду.	2 год
	Разом	16 год.

6. Самостійна робота

Таблиця 4

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Опрацювання матеріалів періодики, посібників і підручників з питань економіки Європейського Союзу, еволюції процесів європейської соціально-економічної інтеграції, державного управління в Європейському Союзі	9
2.	Аналіз аналітичних та статистичних даних про європейський валютний простір	9
3.	Аналіз публікацій та офіційних аналітичних матеріалів ЄС щодо регуляторних політик Європейського Союзу по забезпеченню функціонування ринку товарів та послуг	9
4.	Вивчення періодичних і статистичних матеріалів про бюджетної політики Європейського Союзу	9
5.	Ознайомлення з періодичними виданнями та аналіз впливу світової фінансової кризи на економіку Європейського Союзу	9
6.	Вивчення та аналіз особливостей Економічної частини Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС	9
	Разом	54 год.

7. Методи та засоби навчання

- словесні (пояснення, лекція, бесіда),
- наочні (ілюстрація, демонстрація),
- практичні (вправи, розв'язування задач);
- репродуктивні

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

Питання на залік:

1. Історичні передумови європейської інтеграції.
2. Етапи поглиблення європейської інтеграції. Базові договори функціонування ЄС.
3. Копенгагенські критерії вступу до ЄС та програми сприяння євроінтеграції.
4. Особливості та економічні проблеми розширення ЄС.
5. Система державного управління ЄС як результат інтеграції суспільних систем країн Європи.
6. Функції основних інститутів державного управління ЄС.
7. Механізми управління в ЄС: національний, регіональний та місцевий рівні.
8. Сутність єдиного ринку ЄС та процес його формування.
9. Свобода переміщення товарів.
10. Свобода міграції осіб.
11. Свобода підприємницької діяльності і надання послуг.
12. Свобода переміщення капіталів.
13. Історичні етапи формування ЄВП.
14. Механізми та наслідки введення євро.
15. Європейська система центральних банків та Європейський центральний банк.
16. Інструменти монетарної політики.
17. Сучасна роль євро в міжнародній валютно-фінансовій системі.
18. Наслідки валютної кризи в ЄС.
19. Горизонтальні політики ЄС.
20. Конкурентна політика.
21. Горизонтальна політика ЄС щодо регіонального розвитку.
22. Секторальні політики ЄС. Промислова та підприємницька політики.
23. Спільна науково-дослідна політика ЄС.

- 24.Енергетична політика ЄС.
- 25.Транспортна політика ЄС.
- 26.Сільськогосподарська політика ЄС.
- 27.Сутність та види бюджетної політики.
- 28.Характеристика загальноєвропейського бюджету.
- 29.Головні країни-донори.
- 30.Статті доходу загальноєвропейського бюджету.
- 31.Статті витрат загальноєвропейського бюджету
- 32.Зміни в бюджетній політиці під впливом світової фінансової кризи.
- 33.Головні напрямки соціальної політики в ЄС.
- 34.Роль профоб'єднань в ЄС.
- 35.Соціальні фонди в ЄС.
- 36.Політика міграції робочої сили в рамках ЄС. Проблеми міграції робочої сили в країнах ЄС.
- 37.Соціальний процес як кінцева мета економічної інтеграції.
- 38.Перші кроки на шляху соціальної інтеграції: проголошення свободи переміщення в рамках ЄЕС, утворення Соціального фонду.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Репродуктивний, ілюстративний, проблемний, евристичний, порівняльний.

10.Розподіл балів та критерії оцінювання

Таблиця 5

Поточний контроль (мах = 40 балів)							Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1							Модуль 2		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			МКР 1	МКР 2	
Т 1	Т 2	Т3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	30	30	100
5	5	6	6	6	6	6			

Оцінка аспіранта складається шляхом сумування балів за: відвідування та конспектування лекцій, рівень відповідей на семінарських заняттях, рівень написання модульних контрольних робіт.

За поточне оцінювання аспірант може набрати найбільше 40 балів.

Підсумкове оцінювання здійснюється у вигляді написання 2 контрольних робіт, кожна з яких оцінюється в 30 балів.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
		Оцінка
90-100	Зараховано	A
82-89		B
75-81		C
67-74		D
60-66		E
1-59	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	FX

Аспірант отримує позитивну оцінку (A, B, C, D, E), якщо він повністю виконав навчальну програму з дисципліни, атестований за результатами трьох змістових модулів, успішно виконав усі передбачені цією програмою контрольні роботи, набрав відповідну кількість балів за роботу на семінарських заняттях.

Під час підсумкового контролю (залік) аспірант отримує:

– 50-60 балів, якщо він дає повну, вичерпну відповідь на запитання, вільно використовуючи поняття й терміни, що передбачені до вивчення цієї програмою, успішно вирішує ситуаційні завдання, наводить власні приклади, дає правильну відповідь на поставлені додаткові завдання, застосовуючи при цьому знання, здобуті при вивченні інших навчальних дисциплін, що передбачені програмою;

– 40-49 бали, якщо відповідь аспіранта на всі запитання й додаткові запитання є повною, але загалом має репродуктивний характер і містить незначну кількість несуттєвих недоліків;

– 30-39 балів, якщо відповідь загалом повна, але значні недоліки з окремих питань, або додаткових запитань;

- 20-29 балів, якщо відсутня відповідь на окремі запитання;
- 10-19 балів, якщо відповідь на окремі запитання фрагментарна, а на інші – відсутня;
- 0 балів, якщо відповідь відсутня.

11.Методичне забезпечення

Конспекти лекцій, презентації, завдання до практичних занять, підручники і навчальні посібники, індивідуальні навчально-дослідні завдання, контрольні роботи.

12. Список джерел

1. Батченко Л.В. Економіка європейського союзу та порівняльний аналіз соціально-економічних систем країн Європи: підручник / Л.В. Батченко, Л.І. Дмитриченко, К.Є.Мойсеєнко, О.Г. Ткаченко, Є.І. Кулик. – Донецьк: ДонДУУ, 2008. – 315 с.
2. Борко Ю.А. Расширение и углубление европейской интеграции / Ю.А. Борко // Мировая экономика и международные отношения – 2004. - №7. – С. 15-29.
3. Гутник В. Европейский экономический и валютный союз: предварительные итоги и перспективы развития / В. Гутник // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. - № 5. – С.3-15.
4. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібн. Видання 4-е, перероб. та доп. [за ред. Ю. Г. Козак, В.В. Ковалевського]. – Київ : «Центр учбової літератури», 2013. – 292 с.
5. Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г.М. Яворська, О. О. Резнікова та ін. – К. : НІСД, 2012. – 192 с.
6. Западноевропейские страны: особенности социально-экономических моделей. [год. ред. В.П. Гутника]. – М.: Наука – 2002.

7. Козюк В.В. Фіскальна політика в Європейському валютному союзі: проблеми автоматичної стабілізації та конвергенції / В.В. Козюк // Фінанси України. – 2006. - № 6. – С.57-67.
8. Копійка В.В Європейський Союз: заснування та етапи створення: Навчальний посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко. – К.: ВД «Ін Юре», 2001. – 448 с.
9. Копенгагенські критерії членства в Європейському союзі (інформаційно-аналітична довідка) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/page/open/id/774>
10. Международные стратегии экономического развития: [учебник] / [Д.В. Лукьяненко, Ю.В. Макогон, Ю.Н. Пахомов и др.]; под ред. Ю.В. Макогона. – Донецк: ДонНУ, 2009. – 457 с.
11. Новицький В. Інтеграція як інструмент сучасного розвитку та геополітики / В. Новицький // Політика і час. – 2003. - №11. – С. 58-67
12. Посельський В. Європейський союз: інституційні основи європейської інтеграції / В. Посельський. – К.: Смолоскип, 2002. – 168 с.
13. Проді Р. Задум об'єднаної Європи / Р. Проді. – К.: К.І.С., 2002. – 140 с.
14. Регіональна політика ЄС після його розширення: Аналітичні оцінки/ Нац. ін-т стратегічних досліджень (Закарпатський філіал); Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні; Ред. колегія: О.С. Власюк, С.І. Мітряєва, В.О. Приходько. – Ужгород: Вид-во «Ліра», 2004. – 244 с.
15. Стрежнева М. Проблемы социальной политики в Европейском союзе / М. Стрежнева // Мировая экономика и международные отношения. – 2006. - № 8. – С. 22-31.
16. Теоретичні концепції та передумови міжнародної економічної інтеграції. Інтеграція в Західній Європі: Навчально-методичний посібник / Батченко Л.В., Дмитриченко Л.І., Мойсеєнко К.Є. – Донецьк, ДонДУУ, 2006. – 72 с.

17. Фадеева Т. Федералистская модель Европейского союза: концепция и практика / Т. Фадеева // Мировая экономика и международные отношения. – 2000. - №6. – С. 24-34.

18. Чужиков В. Трансформационные изменения в промышленной структуре Европейского Союза / В.Чужиков, Д.Ильницкий, А.Федирко // Экономика Украины. – 2006. - № 6. – С.85-93.

19. Шпек Р. ЄС: динаміка розширення і розвитку / Р. Шпек // Розширення ЄС. – 2003. - №1. – С. 45-53.